

**PROGRAM KONSERWACJI I RETAURACJI WYSTRÓJU PRZEDSIONKÓW
ORAZ DRZWI W KOŚCIELE PW. ŚW. BARBARY I NARODZENIA NMP
W GOLCOWEJ**

Autorzy: mgr Aneta Filip, mgr Maciej Filip

Dyplomowany Konserwator Dziel Sztuk
mgr Aneta Filip
nr dyplomu ASP Kraków 5864
35-505 Rzeszów, ul. Strzyżowska 95
mobile: 68 698672478
e-mail: aneta@filip.krakow.pl

MGR KONSERWATOR DZIEL SZTUKI
Maciej Filip
nr dyplomu: ASP Kraków 5013
30-363 Kraków, ul. Kobierzyńska 63/7
mobile: 604 569 855 tel./fax 17/ 850-45-18
maciej@filip.krakow.pl

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABIORÓW
z s w Przemysłu - DELEGATURA w Krośnie
załącznik do pisma - postanowienia - decyzji
znaki: K-IRW-5114-17-2019-18
data: 26.02.2019. podpis: *MF*

Rzeszów, luty 2019

1. HISTORIA OBIEKTU

Wieś Golcowa w 1448 r. została ulokowana przez biskupa przemyskiego Piotra Chrzastkowskiego herbu Kościerza. Prawdopodobnie wówczas postawiono pierwszy kościół. Około 1485 r. trwała budowa lub rozbudowa świątyni za sprawą biskupa Jana Kazimierskiego. Wówczas powstała pierwsza, gotycka dekoracja malarska. Ok. 1589 r. nastąpiła rekonsekracja kościoła, wówczas powstała druga, renesansowa dekoracja malarska. W poł. XVIII w. wstawiono trzy nowe okna w nawie na ścianie północnej, prawdopodobnie pobielono i pomalowano wewnątrz. W 1876 r. usunięto soboty, dobudowano kruchtę. W latach 1885-1887 trwała gruntowna przebudowa kościoła, której przewodził proboszcz Rudnicki. Przedłużono nawę w kierunku zachodnim o ok. 9,5 m, dodano wewnętrzne lisice, zlikwidowano północny wspornik belki tęczowej. Powstała dekoracja malarska Jana Tabińskiego. W 1931 r. malarz Marian Stroński przemaalował wewnątrz w technice olejnej, zmieniając jego kolorystykę. W 1979 r. miało miejsce przemaalowanie w technice olejno-woskowej po formie, którego dokonał Paweł Mitka. W latach 2007 – 2008 wymieniono część podwalin i lisic zewnętrznych, fragment belki podstropowej w nawie na ścianie południowej pokrycie całości dachu blachą tytanowo-cynkową, ściany obito nowymi gontami.

2. OPIS OBIEKTU

Nr rej. B-361 z dn. 13.09.2010 r.

2.1. WNETRZE KOŚCIOŁA

Wnętrze dwuprzestrzenne, ograniczone w swym pierwotnym kształcie do nawy i węższego prezbiterium. Kościół drewniany konstrukcji zrębowej, orientowany. Prezbiterium prostokątne, zamknięte trójbocznie, z dobudowaną w XIX wieku od północy zakrystią. Nawa szersza, na rzucie wydłużonego prostokąta, pierwotnie kwadratowa. Od południa i zachodu dobudowane kruchty w 1876 roku. Wewnątrz w prezbiterium i zakrystii stropy płaskie, w nawie z zaskrzypieniami wspartymi na wspornikach oraz na trzech parach słupów 1885-87. Tęcza o wykroju prostokątnym, z fazowaną belką wspartą na wspornikach. Na niej krucyfiks barokowy. Ściany wzmocnione lisicami. W prezbiterium pięć okien gotyckich zamkniętych łukiem w kształcie oślego grzbietu, fazowanych, natomiast w nawie okna prostokątne. Więźba dachowa storczykowa w typie gotyckim, wzmocniona zaczepami, ze znakami

montażowymi. Nad nawą i prezbiterium dachy dwuspadowe o jednej kalenicy, nad zakrystią dach pulpitowy.¹

2.2. WYSTRÓJ PRZEDSIONKÓW

Kruchty elewacji zachodniej i południowej na planach prostokąta, nakryte dachami dwuspadowymi. Przedsionek zakrystii, wspólnie z zakrystią nakryte pulpitowo. Ściany wewnątrz krucht drewniane, szalowane deskami w pionie, styki desek częściowo listwowane. Ściany bejcowane, też pomalowane farbami olejnymi oraz niemalowane. Stropy płaskie, podsufitka z desek.

2.3. DRZWI

Drzwi różnych typów i konstrukcji, jedno- i dwuskrzydłowe:

- I. DRZWI WEJŚCIOWE ZEWNĘTRZNE OD POŁUDNIOWEJ KRUCHTY (jednoskrzydłowe, spągowe)
- II. DRZWI WEJŚCIOWE WEWNĘTRZNE OD POŁUDNIOWEJ KRUCHTY (jednoskrzydłowe, spągowe)
- III. DRZWI GŁÓWNE ZEWNĘTRZNE (dwuskrzydłowe, spągowe, od zewnątrz zdobione listwami nabijanymi diagonalnie w jodłę)
- IV. DRZWI GŁÓWNE WEWNĘTRZNE (spągowe, dwuskrzydłowe),
- V. DRZWI BOCZNE Z PRZEDSIONKA DO WEJŚCIA GŁÓWNEGO 2 SZT (deskowe, jednoskrzydłowe)
- VI. DRZWI Z ZAKRYSTII DO PREZBITERIUM (ramowo płycinowe, dwuskrzydłowe, przemalowane farbą olejną)
- VII. DRZWI DO ZAKRYSTII ZEWNĘTRZNE (deskowe, jednoskrzydłowe)

2. BUDOWA TECHNOLOGICZNA

Drewniane ściany przedsionków szalowane od wewnątrz deskami w pionie, styki desek częściowo listwowane. Ściany i sufity bejcowane, też pomalowane farbami olejnymi. Drzwi różnych typów i konstrukcji (ramowo- płycinowe, spągowe, deskowe), jedno i dwuskrzydłowe. Drewniana struktura drzwi bejcowana; niektóre drzwi przemalowane farbą

¹ *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, woj. Rzeszowskie, powiat brzozowski*, T. XIII, z. 2, pod red. E. Śnieżyńskiej-Stolotowej i F. Stolota, Warszawa 1974, s. 36-38.

olejną w kolorze brązowym; część drewnianych ścian i drzwi niemalowane. Okucia w postaci zawiasów pasowych, szyldów, klamek metalowe.

4. STAN ZACHOWANIA

Ściany wtórnie przemalowane, deski z ubytkami i uszkodzeniami mechanicznymi, widoczne wykwyty wilgoci oraz ślady działalności owadzych szkodników drewna. Miejscowo występują ślady wynikające z zagrzybienia i działalności mikroorganizmów. Drzwi również zaatakowane przez owadzie szkodniki drewna. Od strony zewnętrznej drzwi narażone na działanie zmiennych warunków atmosferycznych, przez co dolne ich części są zmurszałe, przegnite i mocno odbarwione, kolorystyka wyblakła. Drewniana struktura drzwi wtórnie przemalowana, z uszkodzeniami mechanicznymi, konstrukcja poluzowana w wyniku długotrwałego użytkowania drzwi. Elementy metalowe zabrudzone i skorodowane.

5. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Konserwacja elementów drewnianych

- Wykonanie dokumentacji stanu zachowania polichromii.
- Wykonanie badań odkrywkowych na obecność historycznych warstw malarskich, w celu ustalenia budowy technologicznej i zakresu jej kolejnych przekształceń.
- Wstępne usunięcie luźnego kurzu, pajęczyn.
- Usunięcie wtórnych powłok, wadliwych uzupełnień.
- Trucie owadobójcze drewna.
- Impregnacja osłabionych elementów drewnianych żywicą akrylową w rozpuszczalniku.
- Flekowanie szczelin.
- Uzupełnienie ubytków drewna (wstawienie fleków drewnianych, rekonstrukcje brakujących elementów w drewnie sezonowanym odpowiedniego gatunku).
- Ewentualna wymiana zmurszałych i zdegradowanych partii drewna (drewno sezonowane analogicznego gatunku).
- Kitowanie drobnych szczelin i wgłębień (kit trocinowy).
- Ewentualne wklejenie pasów płótna na łączeniu desek i na sękach.

- Uzupełnienie ubytków zaprawy (rodzaj gruntu będzie dobrany lokalnie zależnie od rodzaju odkrytej dekoracji)
- Opracowanie warstwy wykończeniowej ścian i drzwi w sposób analogiczny do oryginału ustalonego na podstawie badań lub zgodnie z ustaleniami stosownej komisji konserwatorskiej (scalenie lub malowanie na gładko).
- Wyłożenie werniksu końcowego
- W przypadku nie odnalezienia w trakcie badań konserwatorskich śladów pierwotnej polichromii na ścianach i na drzwiach- położenie warstwy wykończeniowej w postaci bejcy i szelaku.

Konserwacja elementów metalowych (okucia, szylidy, klamki)

- Wstępne oczyszczenie z luźnych zabrudzeń ręcznie metodą mechaniczną.
- Oczyszczanie metalowych elementów z warstw przemalowań i nawarstwień korozyjnych metodą dobraną na podstawie prób (chemiczną, mechaniczną, strumieniowo-ścierną).
- Naniesienie osłony antykorozyjnej.
- Pokrycie farbą antykorozyjną (np. podkład epoksydowy antykorozyjny Protect 360 Novol).
- Pokrycie farbą dobraną do oryginału na podstawie badań, w przypadku gdy nie da się ustalić oryginalnej kolorystyki pokrycie farbą z opiłkami metalu (np. Eddi Schmied 1901).

Dyplomowany Konserwator Dziel Sztuki
mgr *Aneta Filip*
nr dyplomu: ASP Kraków 5864
35-505 Rzeszów, ul. Strzyżowska 95
mobile: +48 698672478
e-mail: aneta@filip.krakow.pl

MGR KONSERWATOR DZIEL SZTUKI
Maciej Filip
nr dyplomu: ASP Kraków 5013
30-363 Kraków, ul. Kobierzyńska 63/7
mobile: 604 569 855, tel./fax 11/ 850-45-18
maciej@filip.krakow.pl

1. 6. SPIS ILUSTRACJI

- Fot. nr 1.** Kościół pw. św. Barbary i Narodzenia NMP w Golcowej. Wnętrze kruchty południowej. Stan zachowania przed konserwacją.
- Fot. nr 2.** Kościół pw. św. Barbary i Narodzenia NMP w Golcowej. Wnętrze kruchty południowej. Stan zachowania przed konserwacją.
- Fot. nr 3.** Kościół pw. św. Barbary i Narodzenia NMP w Golcowej. Drzwi zewnętrzne do kruchty południowej. Stan zachowania przed konserwacją.
- Fot. nr 4.** Kościół pw. św. Barbary i Narodzenia NMP w Golcowej. Drzwi zewnętrzne do kruchty zachodniej. Stan zachowania przed konserwacją.
- Fot. nr 5.** Kościół pw. św. Barbary i Narodzenia NMP w Golcowej. Drzwi z prezbiterium do kruchty zachodniej. Stan zachowania przed konserwacją.
- Fot. nr 6.** Kościół pw. św. Barbary i Narodzenia NMP w Golcowej. Drzwi z nawy do kruchty zachodniej. Stan zachowania przed konserwacją.
- Fot. nr 7.** Kościół pw. św. Barbary i Narodzenia NMP w Golcowej. Drzwi z nawy do kruchty południowej, klamka. Stan zachowania przed konserwacją.
- Fot. nr 8.** Kościół pw. św. Barbary i Narodzenia NMP w Golcowej. Drzwi zewnętrzne do przedsionka zakrystii. Stan zachowania przed konserwacją.

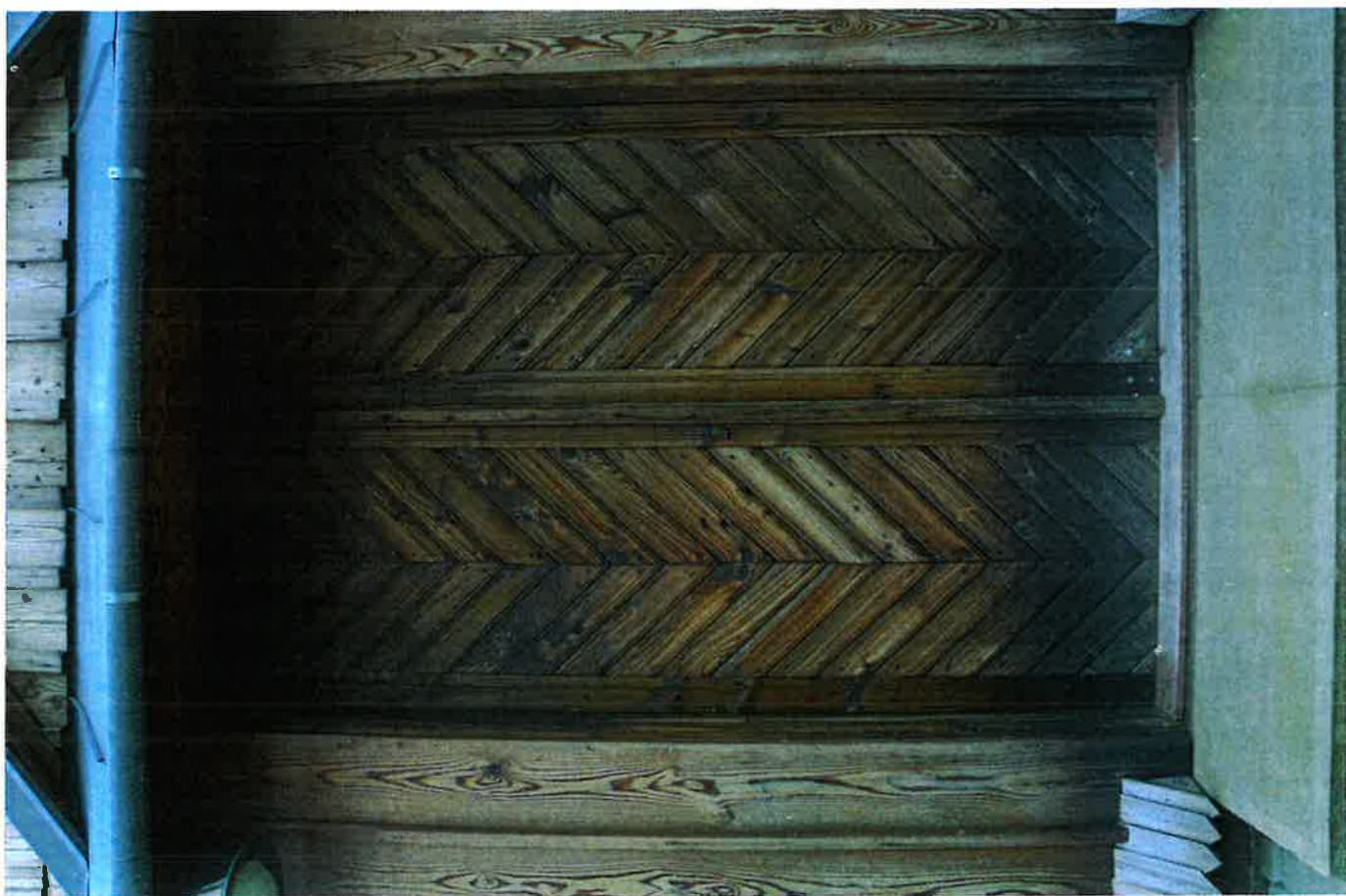
1.

2.

3.

4.

5

6

7

8